Saksframlegg
Arkivsaksnr : 20/00698-2
Saksbehandler: Sigrun Pettersborg

Prioriterte saker for Norges Bondelag 2020/2021

Vedtak:
Prioriterte saker for perioden 2020/2021 vedtas i tråd med forslaget i saksutredningen, med de endringene som framkom i styremøtet.

Saksutredning
I år, med utsatt årsmøte og spareplaner, er dette organisasjonens *prioriterte* saker. Det innebærer at det er problemstillinger som vi setter inn en ekstra innsats på i perioden fram til årsmøte i 2021, i tillegg til at vi naturligvis har løpende drift i tråd med årshjulet i organisasjonen og håndterer relevante saker som dukker opp. Alle prioriterte saker presenteres med mål og tiltak. Målene er henta fra NPP eller andre overordna dokument og er i stor grad langsiktige. Tiltakene er konkret oppfølging inneværende år, og er et felles ansvar for alle avdelinger og nivå i organisasjonen. Det legges opp til en midtveisrapportering til styret våren 2021. Innenfor næringspolitikk beholdes samme inndeling her som i NPP; marked/økonomi, areal, klima/miljø og samfunnsoppdrag.

1. Offensiv næringspolitikk

For næringspolitikken er NORSK matproduksjon og NORSKandel viktige stikkord. Utover dette ligger forbedrede inntektsmuligheter for bonden som det overordna målet – selvfølgelig. Jordbruksoppgjøret er det viktigste virkemiddelet for å påvirke våre medlemmers rammevilkår på en aktiv måte. Det er store forventninger til resultatet av oppgjøret som kommer, både reint økonomisk, men også på politikkområder. Det forenkla oppgjøret i 2020 ga ikke rom for politikkutvikling. Mange tema kommer derfor til å bli løfta fram i organisasjonen i år, for eksempel endringer i kvoteordningen for melk. «Årshjulet» for jordbruksoppgjøret blir som vanlig, og starter med organisasjonsmessig behandling fra desember.

Marked, verdiskaping og økonomiske vilkår
Økt verdiskaping i landbruket og økte inntektsmuligheter for våre medlemmer er alltid en prioritert sak. I tråd med nytt næringspolitisk program er økt norskandel og et størst mulig marked for norske landbruksvarer sentrale mål. De sakene vi løfter fram på dette området i år er opprinnelsesmerking av mat, utredning av aktuelle virkemidler for økt norskandel fram mot jordbruksforhandlingene og oppfølging av grønn innovasjon og vekst.
Investeringsmidlene til fornying av driftsapparatet må på plass for å sikre produksjonen, det er spesielt viktig med investeringsordninger for overgangen fra båsfjøs til løsdrift. Bondens stilling i verdikjeden må styrkes, Norges Bondelag vil fortsette å følge opp implementeringen av lov om god handelsskikk, etablering av et dagligvaretilsyn og arbeidet med å bedre konkurransen i dagligvarehandelen.
Troms Bondelag fremma sak til årsmøte om situasjonen for sauenæringa. I vedtak på årsmøtet ble Norges Bondelag bedt om å etablere et produsentråd for sau. Dette skal tiltre når markedsregulator oppfordrer til redusert dyretall.

Mål	**Prioriterte tiltak i perioden**	**Kilde**
Norskandelen i mat og fôr skal økes i alle produksjoner.	Få på plass virkemidler for økt norskandel gjennom – bedre grovfôr, økt proteinproduksjon og utnytting av beiteressurser.	NPP
	Følge opp grønn	NPP,

	innovasjon og vekst i jordbruksoppgjøret. Etablering forum for grønt som kan koordinere næringas behov innen forskning og innovasjon.	jordbruksoppgjør 2020
	Jobbe for krav om opprinnelsesmerking, og øke bevisstheten rundt opprinnelse på storhusholdningsmarkedet, som restauranter, kantiner og catering.	NPP
	Utarbeide en forskningsstrategi for Norges Bondelag i perioden 2021-2025 som legger til rette for økt norskandel.	NPP
Etablere en økt forståelse i samfunnet for at importvernet for landbruksvarer må styrkes.	Jobbe for at det ikke gis økte konsesjoner i frihandelsforhandlingene med Storbritannia og andre handelsavtaler.	NPP
Styrke bondens posisjon i verdikjeden for mat.	Følge opp etablering av et dagligvaretilsyn og arbeidet med å bedre konkurransen i dagligvarehandelen.	NPP
	Jobbe for å fase ut distribusjonstilskuddet og flytte de konkurransefremmende tiltakene ut av PU-ordningen.	NPP
Arbeide for å styrke og utvide redskapskassa for markedsbalansering og produksjonsregulering.	Etablere produsentråd sau med effektive måter å få oppslutning i næringa.	Årsmøtevedtak 2020
	Jobbe mot at det innføres dobbel mottaksplikt for kjøtt.	NPP
Øke verdiskaping over hele landet.	Øke investeringsmidlene til fornying av driftsapparatet. Det er spesielt viktig med investeringsordninger for overgangen fra båsfjøs til løsdrift.	NPP

Areal – landbruket skal bruke hele landet

Arealbruk og et landbruk over hele landet er avhengig av et størst mulig marked for norske landbruksvarer – og en økt norskandel (jf punkt over). Virkemidler for økt norskandel i mat og fôr påvirker arealbruk, i tråd med målene i NPP. Dette krever at vi jobber for

rammebetingelser som gir framtidstro og utvikling hos små og mellomstore bruk over hele landet. Matjord er en knapphetsfaktor i Norge og er stadig under press fra andre hensyn, dette jobbes kontinuerlig med både lokalt og sentralt. Beite på inn- og utmark er en stor andel av arealressursene for husdyrproduksjonen i Norge, men utfordres i mange områder av rovdyr.

Mål	**Prioriterte tiltak i perioden**	**Kilde**
Rovviltpolitikken må sikre beiting og bærekraftig utnyttelse av inn- og utmarka, både utenfor og innenfor rovdyrsonene. Som et minimum må Stortingets rovviltforlik følges opp av forvaltningen.	Bestandsestimater må kvalitetssikres slik at de stemmer over ens med den faktiske størrelsen til rovdyrbestandene.	NPP
	Soneforvaltningen må styrkes med tydelige handlingsregler og effektive virkemidler, som sikrer at rovdyr som tar beitedyr i prioriterte områder tas ut, uavhengig av om bestandsmålet for de aktuelle rovdyrene er nådd, eller genetikken til skadegjøreren.	NPP
Styrke familiejordbruket gjennom eiendomsregelverket.	Konkretisere hvordan adgangen til å erverve en landbrukseiendom for aksjeselskaper og andre selskaper med begrenset ansvar kan strammes inn og arbeide for å få dette inn i politiske dokument.	NPP
Utvikle utmarka som ressursgrunnlag, slik at utmarka gir verdiskaping for bonden.	Sikre beiteretten i utmark.	NPP
Jordvernet må styrkes.	Det nasjonale jordvernmålet skjerpes og reduseres til maksimalt 2 000 dekar dyrka jord	NPP

	per år.	

Norsk matproduksjon i et klima i endring
I mars 2020 godkjente representantskapet i Norges Bondelag landbrukets klimaplan, næringas svar på hvordan klimaavtalen skal nås. Dette arbeidet fortsetter i år, både gjennom iverksetting av konkrete tiltak men også for å sikre fortsatt framdrift og resultat. I høst blir det viktig å unngå at Klimakur sitt tiltak «kjøttkutt» blir vedtatt som norsk klimapolitikk.

Mål	**Prioriterte tiltak i perioden**	**Kilde**
Følge opp klimaavtalen gjennom å innfri Landbrukets klimaplan og forhindre klimapolitikk som svekker norsk landbruk.	Forbedre jordbrukets klimaregnskap slik at flere av tiltakene i Landbrukets klimaplan fanges opp, blant annet gjennom å delta i Regnskapsgruppen	NPP/Klimaplanen
	Jobbe for bedre virkemidler som utløser klimagassreduksjoner i tråd med Landbrukets klimaplan, både i jordbruksavtalen, i statsbudsjettet og i stortingsbehandlinga av klimameldinga.	NPP
	Tilrettelegge for et effektivt og målretta klimaarbeid på gårdsnivågjennom utbredt bruk av landbrukets klimakalkulator.	Klimaplan

Landbrukets samfunnsoppdrag
Bærekraft er et nøkkelbegrep for nytt næringspolitisk program. Mat fra framtidas norske jordbruk skal produseres på en måte som ikke forringer ressursene, som ivaretar levedyktigheten til økosystemene vi alle lever av, og som bidrar til å redusere den globale oppvarmingen. Samtidig må produksjonen være økonomisk bærekraftig helt ut på det enkelte gårdsbruk, og gi grunnlag for at bonden får inntektsmuligheter på linje med andre grupper i samfunnet. Få land i verden har et bedre utgangspunkt for bærekraftig produksjon av mat enn Norge, og det har vi et ansvar for å utnytte.

Koronapandemien har vist hvor viktig det er å ha trygghet for egen matforsyning når internasjonale kriser inntreffer. I denne situasjonen leverte norske bønder nok og trygg mat til samfunnet. En forutsetning for dette og for oppslutningen om norsk landbruk er god dyrevelferd og god plante- og dyrehelse, slik at maten skal være trygg å spise. Disse målsettingene ligger til grunn for vårt samfunnsoppdrag, og det skal vi levere på. Arbeidet for å oppfylle årsmøtevedtaket om null-visjon for brudd på god dyrevelferd fortsetter, for å sikre tillit.

Mål	Prioriterte tiltak i perioden	Kilde
Sikre at norsk landbruk utvikler seg i en bærekraftig retning, uten at det går på bekostning av produksjon og økonomi.	Utvikle en bærekraftstrategi for Norges Bondelag sammen med resten av landbruket, som inkluderer arbeidet med nye nordiske kostholdsråd.	NPP
Bedre dyre- og plantehelse og dyrevelferd i norsk landbruk ytterligere.	Fullføre arbeidet med å lage og ta i bruk dyrevelferdsprogram i alle husdyrproduksjoner.	NPP
	Arbeide for å sikre veterinærdekning i hele landet også for framtida.	NPP
	Ferdigstille nasjonal dyrehelsestrategi.	Prioriterte saker 2019
Sette fokus på arbeidskraft og bondens arbeidsgiveransvar	Innføre obligatorisk kurs om rollen som arbeidsgiver for alle bærprodusenter.	
Styrke landbrukets rolle som en del av nasjonal, regional og lokal beredskap.	Få på plass en spredt og desentralisert ordning for beredskapslagring av matkorn, såkorn og frø. Dette må inkludere virkemidler/investeringsmidler til en satsning på gårdsanlegg.	NPP
	Løfte landbrukets rolle i beredskapssammenheng, som sikkerhet for trygg og nok mat.	NPP
	Jobbe for å øke beredskapen mot ulykker og kriser på gårdsnivå slik at alle bruk kan driftes i 72 timer	NPP

2. Sterkere organisasjon

Velfungerende lokallag er helt avgjørende for at Norges Bondelag skal fungere godt på alle nivå. Koronakrisa har forsterket forståelsen av at lokallaga er svært viktige møteplasser for medlemmene våre i hverdagen, men lokallagsarbeidet lider under mangelen på møteplasser. Bondelaget har gjort digitale kvantesprang under koronaen, noe som gir muligheter for medvirkning for flere grupper, men digitale møter kan ikke erstatte de fysiske møter mellom mennesker.

Prosjektet «Vi bygger Bondelaget» videreføres med egen prosjektplan og har som en viktig oppgave å sørge for gode verktøy for organisasjonsarbeidet.

Organisasjonsprosessen videreføres fram mot at vi skal følge ny fylkesinndeling seinest fra 1. april 2022.

Å opprettholde medlemstallet er vesentlig for Norges Bondelag. Verveprogrammet Tørre å spørre angir hvordan vi skal arbeide for å nå målene for perioden.

Mål	Prioriterte tiltak i perioden	Kilde
«Vi bygger bondelaget» videreføres. På tross av koronaen skal Bondelaget være en like sterk organisasjon som før etter at pandemien er over.	Lokallagsarbeidet prioriteres høyt fra nasjonalt og regionalt nivå.	OU-prosess
	Det gjennomføres en medlemsundersøkelse i arbeidsåret.	
	De digitale mulighetene som finnes utnyttes, og lokallaga får bistand til å ta dem i bruk.	
Sammenslåingen av fylkeslag i tråd med den nye fylkesinndelingen, skal bidra til at Bondelaget fremmer medlemmenes interesser mer effektivt lokalt og regionalt.	Sikre gode prosesser i sammenslåingene og sørge for tilstrekkelige ressurser i prosessene.	
Norges Bondelag skal ha 62.500 medlemmer ved utgangen av 2020	Gjennomføre vervetiltak etter metodikk utviklet i prosjektet «Tørre å spørre» og styrke og utvikle attraktive medlemsfordeler	

3. Økt forståelse for landbruket

Stortingsvalg 2021
Stortingsvalget 2021 vil være retningsgivende for norsk landbrukspolitikk de fire neste årene. Det er derfor en viktig arena for Norges Bondelag og hele organisasjonen til å være synlig på aktuelle saker og være med å definere hvordan disse sakene blir diskutert i valgkampen. Det overordnede målet er at landbruks- og matpolitikk skal ha betydning for hvordan folk stemmer. Nytt næringspolitisk program vil være et utgangspunkt for budskap og valg av saker.

Mål	Prioriterte tiltak i perioden	Kilde
Å løfte fram landbrukets betydning for distriktspolitikk, beredskap og sysselsetting over hele landet. Partienes landbruks- og matpolitikk skal ha betydning for hvordan folk stemmer.	Aktualisere og synliggjøre mat og landbruk som sak i valgkampen gjennom tiltak, arrangementer og utspill.	Styrevedtak 15.9.20
	Vise hva Bondelaget vil og mener om disse områdene og på den måten klargjøre partienes posisjon.	Styrevedtak 15.9.20

Kommunikasjon
Ny kommunikasjonsstrategi for Norges Bondelag skal ferdigstilles i arbeidsåret 2020/21. Selv om strategien er eksternt rettet, skal den omfatte prinsipper også for intern kommunikasjon. Strategien skal omtale arbeidsdelingen mellom nasjonalt nivå, fylkeslag og lokallag for kommunikasjonsoppgaver. Det vil være et grunnlag for å ta strategien ut i organisasjonen gjennom egnede tiltak.

Kommunikasjonsarbeidet skal støtte opp om de næringspolitiske prioriteringene for å bidra til å nå målene i næringspolitisk program.

Dette arbeidet er en integrert del av jobben med å øke forståelsen for og innsikten i landbruket, og måten maten blir produsert på. Det betyr at saksområdene er inkludert i oppgaven nedenfor som handler om et aktivt mediearbeid og det å finne aktuelle allianse- og samarbeidspartnere. Nedenfor er økt norskandel konkretisert og trukket fram som et «ny» sak som er prioritert i kommende arbeidsår.

Mål	**Prioriterte tiltak i perioden**	**Kilde**
Ferdigstille ny kommunikasjonsstrategi og etablere den i organisasjonen.	Forankre strategien gjennom ulike tiltak i organisasjonen lokalt og regionalt.	Styrevedtak
Støtte sentrale næringspolitiske prioriteringer for å få gjennomslag for mål i næringspolitisk program.	Øke norskandel i mat og fôr gjennom å bygge mentale grenser for grensehandel: -Kreve bedre opprinnelsesmerking, også i restauranter mv -Ta opp import i forhandlinger om frihandelsavtaler -Øke kunnskapen om og vise fram muligheter for økt norskandel	NPP Marked, verdiskaping og økonomiske vilkår

Økt forståelse for landbruket

Mål	**Prioriterte tiltak i perioden**	**Kilde**
Gi forbruker og samfunn større forståelse for og innsikt i landbruksproduksjon gjennom åpenhet, kunnskapsformidling og tilstedeværelse i debatter.	Kommunisere ærlig og åpent om bærekraften i norsk landbruk, med særlig vekt på hvordan dyra har det og måten maten blir produsert.	NPP Samfunnsoppdrag
	Ha et aktivt mediearbeid for redaksjonell synlighet, få saker på dagsorden	

	og definere aktuelle saker i debatten. Vurdere aktuelle alliansepartnere for felles budskap og tiltak.	
	Videreutvikle konseptene og øke oppslutningen om Bonde-TV, Den grønne skolen og Åpen Gård.	

4. Hverdags-Bondelaget leverer

Norges Bondelags har en svært viktig oppgave i å bistå medlemmer når de møter utfordringer i hverdagen knyttet til lovverk, forvaltning eller andre små og store hindringer for den enkeltes næringsutøvelse. Dette er viktig for å sikre medlemstilfredsheten. Med utgangspunkt i konkrete henvendelser bistår vi medlemmene både i enkeltsaker og gjennom oppfølging av regelverksutvikling. Vi har også en viktig pådriverrolle for å synliggjøre og få endret forhold som kan medvirke til å pålegge medlemmene våre yrkesforbud.

Mål	**Prioriterte tiltak i perioden**	**Kilde**
Gi god landbruksfaglig og juridisk veiledning til medlemmene	Sette av ressurser til oppfølging av medlemshenvendelser.	
Arbeide for bedre vilkår for landbruksnæringen.	Arbeide for endring av regelverk, avtaler med videre, når dette slår særlig uheldig ut for medlemmene.	
	Endring av NAV-regelverk ved permittering og sykdom for å unngå at næringsdrivende mister sitt sosiale sikkerhetsnett.	NPP Samfunnsoppdrag
Kompetanseheving for samarbeidsparter og medlemmer	Gjennomføre faste årlige kurs og utvikle nye kurs når behov oppstår	